

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Sociologických studií

Katedra Sociologie

Bakalářská práce

2019

Kryštof Tvrdík

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Sociologických studií

Katedra Sociologie

Postoje k marihuaně u středoškolských studentů v Praze

Bakalářská práce

Autor práce: Kryštof Tvrdík

Studijní program: Sociologie a sociální politika

Vedoucí práce: Mgr. Jan Rössler

Rok obhajoby: 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ...

Kryštof Tvrdík

Bibliografický záznam

TVRDÍK, Kryštof. *Postoje k marihuaně u středoškolských studentů v Praze*. Praha, 2019. 31 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Sociologických studií. Katedra Sociologie. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jan Rössler

Rozsah práce: 56 520 znaků

Anotace

Tato bakalářská práce zkoumá postoje středoškolských studentů v Praze k užívání marihuany a dále i samotnou prevalenci užívání. Přestože je na českých středních školách nejvyšší prevalence užívání marihuany v porovnání s jinými adolescenty v Evropě, není vyzkoumáno, jaké rozdíly uvnitř skupiny uživatelů jsou a jaké jsou faktory, které postoje k užívání v Praze ovlivňují. Na problematiku je nahlíženo optikou teorie sociální kontroly. Je také využit koncept rizikového chování. Empirická část je sekundární analýzou dat ESPAD a je tvořena statistickými testy kvantitativních dat.

Annotation

This bachelor thesis examines attitudes of high school students in Prague to marijuana use and also the prevalence of use itself. Despite the highest prevalence of marijuana use in the Czech high schools, compared to other adolescents in Europe, it is not elaborated what differences are within the user group and what are the factors, that influence attitudes to use in Prague. The issue is viewed from the perspective of the theory of social control. The concept of risk behavior is also used. The empirical part is a secondary analysis of ESPAD data and consists of statistical tests of quantitative data.

Klíčová slova

marihuana, mládež, střední školy, Praha, postoje

Keywords

marihuana, high schools, Prague, attitudes

Title/název práce

Postoje k marihuaně u středoškolských studentů v Praze

Attitudes towards marijuana by high school students in Prague

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své práce Mgr. Janu Rösslerovi, a to především za trpělivost.

Obsah

1 VÝZKUMNÉ CÍLE, OTÁZKY A HYPOTÉZY	9
2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	12
2.1 <i>Marihuana</i>	12
2.2 <i>Hašiš</i>	12
2.3 <i>Způsob užívání marihuany a hašiše</i>	12
2.4 <i>Adolescence</i>	13
3 TEORETICKÉ VÝCHODISKO	14
3.1 <i>Teorie sociální kontroly</i>	14
3.2 <i>Rizikové chování</i>	16
4 PŘEDCHOZÍ VÝZKUMY	18
4.1 <i>Rozdíly mezi pohlavím</i>	18
4.2 <i>Faktor rodinného zázemí</i>	18
4.3 <i>Vliv školního prostředí</i>	19
3.4 <i>Trávení volného času</i>	20
5 MARIHUANA V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	22
5.1 <i>Historie užívání marihuany v České republice</i>	22
5.2 <i>Aktuální situace</i>	22
6 METODOLOGIE.....	23
6.1 <i>Studie ESPAD</i>	23
6.3 <i>Analytické postupy</i>	25
7 ANALÝZA ZJIŠTĚNÍ	27
7.2. <i>Mezi studenty jednotlivých typů středních škol jsou rozdílné postoje k užívání marihuany a hašiše</i>	29
7.3. <i>Na postoj adolescentů k užívání marihuany a hašiše mají vliv rodiče</i>	30
7.5 <i>Adolescenti s odlišným vztahem ke škole mají odlišné postoje ve vnímání rizikovosti marihuany a hašiše</i>	33
7.6 <i>Shrnutí</i>	35
8 DISKUZE	36
ZÁVĚR	38
POUŽITÁ LITERATURA	39
SEZNAM PŘÍLOH	44
<i>Graf1</i>	44
<i>Tabulky hypotézy H1: Chlapci a děvčata mají odlišný postoj k užívání marihuany a hašiše ...</i>	44
<i>Tabulky hypotézy H2: Mezi studenty jednotlivých typů středních škol jsou rozdílné postoje k užívání marihuany a hašiše</i>	48
<i>Tabulky hypotézy H3: Na postoj adolescentů k užívání marihuany a hašiše mají vliv rodiče</i>	51
<i>Tabulky hypotézy H4: Na postoj adolescentů ke kouření marihuany a hašiše má vliv charakter volnočasových aktivit</i>	55
<i>Tabulka 7.6.1</i>	61

Úvod

Ve své práci se zabývám postoji studentů středních škol v Praze k užívání marihuany a hašiše. Fenomén užívání návykových látek adolescenty je poměrně přesně popsán statistickými daty, nicméně důvody statistických rozdílů mezi adolescenty nejsou často, zvláště v českém prostředí, dále zkoumány. Z těchto dat nicméně vyplývá, že v České republice je mezi adolescenty nejvyšší prevalence užívání marihuany z celé Evropy, přičemž v rámci České republiky je největší míra prevalence v Praze (Chomynová et al., 2014). Je tedy nasnadě vyzkoumat v tomto vysokofrekvenčním prostředí, jaké jsou postoje a přístupy středoškoláků k marihuaně, jaké skupiny jsou nejvíce ohroženy rizikovým užíváním a z jakého důvodu se jedná právě o tyto skupiny.

Práce vychází ze dvou východisek. První představuje teorie sociální kontroly, která popisuje důvody konformního či delikventního chování jedince. Tato teorie vidí důvody odlišnosti chování jedinců především v problematice socializace a vybočování z norem. Druhým východiskem práce je teoretické pozadí rizikového chování a rizikového užívání marihuany, přičemž právě rizikové užívání je často zaměňováno s prostou prevalencí užívání marihuany.

Metodologie výzkumu je postavena na analýze dat mezinárodní studie ESPAD sbírané Národním monitorovacím střediskem pro drogy a drogové závislosti, přičemž byla vybrána a následně testována data za střední školy a kraj Praha, pro dosažení vytyčených cílů.

1 Výzkumné cíle, otázky a hypotézy

Při stanovení výzkumných otázek jsem vycházel z předpokladů na základě literatury. Cílem výzkumu je zjistit, jaké faktory mají vliv na postoje středoškoláků k rizikovému užívání marihuany a hašiše a k její dostupnosti. Zároveň práce sleduje, jestli respondenti s odlišnými postoji mají také odlišnou prevalenci užívání marihuany a hašiše a jestli marihuanu a hašiš užívají rizikověji. Stanovil jsem tedy následující výzkumné otázky:

- Má rozdílné pohlaví vliv na postoj k užívání marihuany a hašiše?
- Má rozdílný druh školy vliv na postoj k užívání marihuany a hašiše?
- Mají rozdílné vztahy respondentů s rodiči vliv na postoj k užívání marihuany a hašiše?
- Má charakter volnočasových aktivit vliv na postoj k užívání marihuany a hašiše?
- Mají adolescenti s odlišným přístupem ke škole odlišný postoj k užívání marihuany a hašiše?

Na základě jednotlivých výzkumných otázek jsem stanovil následující hypotézy a podhypotézy.

H1: Chlapci a děvčata mají odlišný postoj k užívání marihuany a hašiše.

Chlapci vnímají užívání marihuany a hašiše jako méně rizikové než dívky.

Chlapci užívají rizikově marihuanu a hašiš častěji než dívky.

Chlapci mají dostupnější marihuanu a hašiš než dívky.

Chlapci mají vyšší prevalenci užívání marihuany a hašiše než dívky

H2: Mezi studenty jednotlivých typů středních škol jsou rozdílné postoje k užívání marihuany a hašiše

Učňové vnímají užívání marihuany a hašiše jako méně rizikové, než studenti gymnázií a středních škol.

Učňové užívají marihuanu rizikově častěji, než studenti gymnázií a středních škol.

Učňové mají marihuanu dostupnější, než studenti gymnázií a středních škol.

Učňové mají vyšší prevalenci užívání marihuany a hašiše, než studenti gymnázií a

středních škol.

H3: Na postoj adolescentů k užívání marihuany a hašiše mají vliv rodiče.

Adolescenti s menší spokojeností se vztahy s rodiči vnímají užívání marihuany jako méně rizikové než adolescenti s vyšší spokojeností.

Adolescenti s menší spokojeností se vztahy s rodiči užívají marihuanu více rizikově než adolescenti s vyšší spokojeností.

Adolescenti s menší spokojeností se vztahy s rodiči mají vyšší prevalenci užívání marihuany a hašiše než adolescenti s vyšší spokojeností.

Adolescenti žijící s matkou i otcem vnímají užívání marihuany a hašiše jako více rizikové, než adolescenti nežijící s matkou i otcem.

Adolescenti žijící s otcem i matkou užívají marihuanu a hašiš méně rizikově, než adolescenti nežijící s matkou i otcem.

Adolescenti žijící s matkou i otcem mají menší prevalenci užívání, než adolescenti nežijící s matkou i otcem.

H4: Na postoj adolescentů ke kouření marihuany a hašiše má vliv charakter volnočasových aktivit.

Adolescenti, kteří alespoň jednou týdně dělají nějaký koníček vnímají užívání marihuany a hašiše jako více rizikové než ostatní adolescenti.

Adolescenti, kteří alespoň jednou týdně dělají nějaký koníček užívají marihuanu méně rizikově než ostatní adolescenti.

Adolescenti, kteří alespoň jednou týdně dělají nějaký koníček mají menší prevalenci užívání marihuany a hašiše než ostatní adolescenti.

H5: Adolescenti s odlišným vztahem ke škole mají odlišné postoje ve vnímání rizikivosti marihuany a hašiše.

Adolescenti s horšími známkami vnímají užívání marihuany a hašiše rizikověji než adolescenti s lepšími známkami.

Adolescenti s horšími známkami užívají marihuanu a hašiš rizikověji než adolescenti s lepšími známkami.

Adolescenti s horšími známkami mají vyšší prevalenci užívání marihuany a hašiše než adolescenti s lepšími známkami.

Adolescenti, kteří se v posledním měsíci 'ulili' ze školy, či školu vynechali, vnímají užívání marihuany hašiše jako rizikovější než ostatní.

Adolescenti, kteří se v posledním měsíci 'ulili' ze školy, či školu vynechali, užívají marihuanu hašiš rizikověji než ostatní.

Adolescenti, kteří se v posledním měsíci 'ulili' ze školy, či školu vynechali, mají vyšší míru prevalence užívání marihuany a hašiše než ostatní.

2 Vymezení základních pojmů

2.1 Marihuana

Marihuana je jednou z nejrozšířenějších drog na světě. Jedná se o sušené listy a květenství rostliny konopí. Nejsilnější je marihuana obsahující pouze květenství. Má přirozeně tmavě zelenou barvu. Obsah účinných látek se liší podle způsobu pěstování konopí. Při domácím pěstování je obsah účinných látek 2-8 %, nicméně při specializovaném šlechtění a zpracování může dosáhnout až více než 20 % (Kalina, 2003).

2.2 Hašiš

Hašiš je pryskyřice konopí s daleko vyšším obsahem účinných látek. Většinou neobsahuje téměř žádné nečistoty z květenství nebo listů. Má tmavě hnědou barvu, která se může lišit podle původu či druhu zpracování, například hašiš z Maroka má světle hnědou barvu, zatímco hašiš z Afganistánu je tmavě hnědý. Obsah účinných látek může přesáhnout 40 % (Kalina, 2003).

2.3 Způsob užívání marihuany a hašiše

Nejčastějším způsobem užití marihuany je kouření. V České republice ji takto užívá až 90 % uživatelů. Liší se proto od ostatních drog, které jsou často aplikovány nitrožilně či šňupáním, tedy přímo kontaktem látky se sliznicí. Nejčastěji je marihuana kouřena v „jointech“, tedy marihuanových cigaretách. Kuřák smíchá malé množství tabáku se sušenými květy či listy, které zpravidla rozdrťí až těsně před použitím, zachová se tak chuť i vůně. Typický je také sociální rozměr kouření marihuany, jelikož marihuana je často kouřena ve skupinách. Dalším způsobem kouření jsou různé dýmky, šlukovky, nebo tzv. bongy, které využívají filtraci přes vodu. Při použití dýmek se používá převážně čisté konopí. Marihuana nicméně může být požívána i v jídle, nejčastěji jde o různé sladké pečivo jako muffiny, koláčky apod. (Dupal, 1994).

2.4 Adolescence

Adolescence je označení období jedince mezi dětstvím a dospělostí. V minulosti se ještě samostatně uváděla pubescence (cca 11-15 let) a adolescence byla vymezena zhruba 15-22 rokem. V dnešní době se nicméně od těchto dvou výrazů upouští a používá se pouze termín adolescence. Adolescence začíná zhruba v 15 letech, kdy člověk překonává biologickou hranici reprodukčního dozrání. Konec je nejčastěji uváděn mezi 20 a 22 rokem, ale vzhledem k tomu, že adolescence je ukončena osamostatněním jedince na úrovni psychické i ekonomické, mají například vysokoškolští studenti tuto hranici posunutou až na věk 25–30 let. V současné době je tak zvláště u studujících období adolescence v rozvinutých zemích nejdelší v historii člověka. Nicméně adolescence se nerozpíná pouze směrem, kde dříve byl již člověk dospělý, ale také druhým směrem, a ukrajuje z dětství. Zvláště po válce totiž došlo k akceleraci dospívání a hranice se posunula až na zhruba 11–13 rok. S touto fází je spojeno taky tzv. „adolescentní moratorium.“ To je stádium vývojové latence, kdy se mladý člověk udržuje ve svém mládí, než definitivně vstoupí do světa dospělých. Toto moratorium je typické experimenty s různými rolami, postoji a zkušenostmi. Na toto ovšem není možné pohlížet jen jako na nechuť přijímat zodpovědnost, důsledek individualismu či hédonismu. Právě toto období později pomůže mladým lidem ustálit se ve svých hodnotách a později vede k většímu úspěchu ve světě dospělých (Evjáková, 2006).

3 Teoretické východisko

Teorii pokoušejících se vysvětlit vztahy a příčiny užívání návykových látek existuje mnoho, některé se liší svou orientací na odlišné vysvětlující faktory, jiné jsou snahou o syntézu dvou jiných, doplňujících se teorií. V závislosti na podstatě tohoto výzkumu, a sice analýze sekundárních dat, jsem z této škály vybral teorii nejvíce vysvětlující vztahy, které díky povaze dat mohu zkoumat. Jedná se o teorii sociální kontroly. V této kapitole proto nastíním historický vývoj teorie a představím její principy v podobě, která je inspirací této práce.

3.1 Teorie sociální kontroly

3.1.1 Vývoj teorie sociální kontroly

Teorie sociální kontroly vznikala ze spíše strukturalistických pohledů na sociální kontrolu, respektive sociální organizaci (Ross, 1910). Jiný směr nabrala na základě nové perspektivy, kdy dle Meada „závisí na tom, do jaké míry jsou jednotlivci ve společnosti schopni zaujmout postoje těch, kteří s nimi sdílejí společné úsilí.“ (Mead, 1925: 275) Tento odklon charakterizuje přeměrování pozornosti na jedince a jeho postavení ve společnosti. Postoje, jež zmiňuje Mead, nutně předpokládají úspěšnou socializaci jedince prostřednictvím významných druhých, kteří skrze svou perspektivu nahlížení sociální reality tuto realitu zprostředkovávají dítěti a předkládají mu tak vždy individuálně zkreslenou podobu objektivního světa (Berger a Luckmann, 1999: 130). Mead obdobně hovoří o stádiích „hraní“ a „hry“.

Je tedy zřejmé, že na schopnost jedince orientovat se v sociální realitě a pohybovat se v ní, respektive jednat v ní v rámci obecně uznávaných norem, má výrazný vliv prostředí a s ním spjatí aktéři, takzvaní významní druzí. Za ty v kontextu práce můžeme považovat především rodiče, kteří figurují již v období primární socializace. Později jedinec přichází do kontaktu s dalšími členy společnosti v rámci sekundární socializace. Zde nás budou zajímat vrstevníci, spolužáci.

3.1.2 Hirschiho teorie sociální kontroly

V roce 1969 publikoval americký sociolog Hirschi práci, ve které vztahuje teorii sociální kontroly k delikventnímu jednání, přičemž upustil od směrů, které teorie

v průběhu svého vývoje získala. Pozornost zaměřil obdobně jako Mead právě na to, jakým způsobem je jedinec socializován do společnosti, ve které žije, a míru této „sounáležitosti“ dává do souvislosti právě s delikvencí (Hirschi, 1969).

Ve svém díle definoval čtyři klíčové aspekty procesu socializace mající souvislost s jednáním vybočujícím z uznávaných norem: vztah, závazek, účast a důvěru. Vztah, tedy *attachment*, zde pojímá jako vztah jedince k druhým, a jeho (jejich) kvalitu považuje za významnou při osvojování si pravidel. Druhý faktor, *commitment*, definuje jako jakýsi veřejný závazek konformního jednání, které lze pro potřeby výzkumu měřit například skrze jedincův postoj ke vzdělání, případně práci. Třetí aspekt socializace, *involvement*, Hirschi pojímá jako poměr pozitivně a negativně vnímaných aktivit jedince. Konkrétně předpokládá nižší pravděpodobnost delikvence, pokud je jedinec dostatečně zaměstnán prospěšnými či jinak vhodnými aktivitami. Důvěru neboli *belief*, pak Hirschi vysvětluje nutnou existencí kolektivně sdíleného rámce hodnot, které určují, co je dobré a co naopak ne (Hirschi, 1969).

3.1.3 Teorie v souvislostech

Pokud se optikou teorie sociální kontroly podíváme na tento výzkum, najdeme určité průsečíky s proměnnými, které můžeme zkoumat, a předpoklady této teorie na výzkumném vzorku potvrdit, případně vyvrátit. Jak již bylo řečeno, „jádro internalizace norem, svědomí a superega leží v poutu jedince k ostatním.“ (Hirschi, 1969: 18) Toto pouto zdůrazňují i Berger a Luckmann (1999: 130) jakožto předpoklad samotné socializace. V kontextu výzkumu se tedy nabízí analyzovat spojitost vztahu dospívajících s jejich rodiči s postojem k užívání návykových látek skrze vnímané riziko užívání, a současně také míru prevalence.

Element závazku konformity je možné sledovat prostřednictvím proměnných týkajících se vztahu mladistvého ke škole, kterou navštěvuje. Pokud totiž jedinec jedná v souladu s konvenčními principy chování, dle Hirschiho tato snaha představuje jakousi investici, a v případě deviantního chování pak jedinec „musí zhodnotit cenu tohoto deviantního chování.“ (Hirschi 1969: 20) Intenzita závazku by tedy měla korespondovat s jeho mírou.

Další faktor zohledňuje vytíženost člověka na poli společensky uznávaných činností. „Vzhledem k ponořenosti jedince do konvenčních aktivit ten ani nemůže myslet na deviantní činy, natož vyjadřovat své sklony.“ (Hirschi 1969: 22) Vztah většího zapojení

se do aktivit tohoto druhu a jeho vliv na míru prevalence marihuany lze podrobit analýze i v našem případě.

Poslední faktor představuje výše zmiňované hodnotové ukotvení jedince, přičemž Hirschi zmiňuje určitý paradox. V jednotný soubor hodnot musí jedinec věřit, aby v souladu s ním mohl jednat, nicméně podotýká, že těmto obecným pravidlům často věří i delikventní jedinci a tato pravidla narušují vědomě (Hirschi, 1969: 23). V rovině výzkumu bude tímto předpokladem inspirováno analyzování souvislostí mezi vírou v obecný rámec hodnot spolu s vnímáním rizikovosti užívání marihuany a hašiše, ale také s mírou prevalence těchto návykových látek.

3.2 Rizikové chování

Definice rizikové chování se odvíjejí od perspektivy, jakou je na něj nahlíženo. Existuje tedy mnoho odlišných pojetí tohoto termínu, z nichž zmíněné definice vycházejí. Ve snaze o komplexní zachycení všech významných dimenzí rizikového chování jej Širůčková (2015b: 161) definuje takto: „Rizikové chování lze nejobecněji charakterizovat jako takové chování, které má negativní dopady na fyzické či psychické fungování člověka, a které je nějakým způsobem ohrožující i pro jeho okolí.“ Z jiného pohledu pak může být toto chování chápáno například pouze ve vztahu k normativnímu rámci hodnot dané společnosti (Jessor a Jessor, 1977, cit. podle Širůčková, 2015b: s. 163).

Na tomto základě, jak je výše naznačeno, vytvořil Jessor v roce 1977 teorii konceptu rizikového chování, a sice teorii problémového chování, jež vychází z obdobných předpokladů, jako teorie sociální kontroly (viz. kapitola 3.1). Pozornost je opět věnována prostředí socializace jedince, přičemž určujícími aspekty jsou dle Jessora „osobnostní systém, systém vnímaného prostředí a systém chování“. (Donova, Jessor, Costa, 1991: 53) Později tyto tři základní systémy byly doplněny o systém vztahu ke zdraví a systém konvence (Donova, Jessor, Costa, 1991: 52). Existují však i jiné teoretické rámce systematizující tento koncept.

3.2.1 Rizikové užívání

Miovský (2015a: 29) definuje v úzkém pojetí rizikového chování následující typy:
a) záškoláctví, b) šikanu a extrémní projevy agrese, c) extrémně rizikové sporty a rizikové

chování v dopravě, d) rasismus a xenofobii, e) negativní působení sekt, f) sexuální rizikové chování a g) závislostní chování. Užívání návykových látek jakožto projev závislostního chování tedy můžeme považovat za jednu z variant rizikového chování. Nelze na něj ovšem nazírat jako na rizikové bezprostředně. Tento pojem dle Ministerstva práce a sociálních věcí (2019) označuje pouze takové chování, které je možné považovat za zdravotně rizikové, například „užívání konopných drog v situacích, kdy je vyžadováno soustředění a je zde riziko úrazu.“ (Gabrhelík, Orliková a Šejvl, 2019: 2) Opět je nutné zdůraznit, že pojetí definice závisí na úhlu pohledu.

V kontextu teorie problémového chování Jessor (1991) definuje již zmíněných pět dimenzí, které toto chování ovlivňují, přičemž dimenze vytvářejí základ pro formulaci takzvaných rizikových a protektivních faktorů podněcujících, či naopak zabraňujících rizikovému chování. Faktory jsou v literatuře formulovány i pro rizikové užívání konkrétně. Za rizikové můžeme pokládat například normativní rámec chování, dostupnost, ekonomickou deprivaci, psychologické faktory, postoj rodičů k alkoholu a návykovým látkám, vztah s rodinou a další (Hawkins, Catalano, Miller, 1992). Celkem jich v tomto konkrétním přehledu bylo definováno sedmnáct, z nichž část můžeme podrobit analýze i v tomto výzkumu, přirozeně v rámci možností dostupných dat. Protektivními faktory jsou dle tohoto přehledu například podpora rodiny, propagace důležitosti sociálních kompetencí na úrovni školy či vytváření pozitivního vztahu ke vzdělávání, rovněž na úrovni školy (Hawkins, Catalano, Miller, 1992).

3.2.2 Cannabis Abuse Screening Test

V případě nám dostupných dat byl postoj k rizikovosti a samotná rizikovost užívání marihuany zkoumány skrze takzvané CAST skóre, tedy Cannabis Abuse Screening Test. Jedná se o nástroj vytvořený pro potřeby zkoumání problematického, jinak řečeno také rizikového užívání marihuany (Spilka, Janssen, Legleye, 2013: 2). Vznikl ve Francii na základě dvou lékařských dokumentů, DSM IV (Frances, First, Pincus, 1995), což je psychiatrická, mezinárodně používaná příručka mimo jiné zabývající negativními vlivy užívání návykových látek včetně marihuany a ICD – 10 (WHO, 1992). Jako definitivní verze byla stanovena ta z roku 2006, používaná také v tomto výzkumu.

4 Předchozí výzkumy

Pro lepší pochopení problematiky jsem provedl rešerši již realizovaných výzkumů, které poukazují na možné spojitosti potenciálně vysvětlující určité vztahy. Podrobněji uvedu pouze ty, které byly inspirací ke stanovení výzkumných otázek práce. Určujícím faktorem zde byla existence možnosti zkoumat konkrétní vztahy skrze data, která jsou k dispozici.

4.1 Rozdíly mezi pohlavím

Výzkumy zaměřující se na vztah pohlaví a užívání návykových látek, konkrétně i marihuany, byla provedena řada (Chen a Jacobson, 2012; Svensson, 2003; Windle, 1990), v závislosti na úhlu pohledu však hledají vysvětlení v různých faktorech.

Jednou z možných odpovědí na otázku odlišné prevalence je například rozdíl v míře dostupnosti a bariérách užívání spojených právě s pohlavím a stereotypním nahlížením rolí. Autoři tohoto výzkumu přisuzují výsledkům konzervativní charakter, což dokládají zjištěním, že dívky jsou mnohem více ohroženy získáním statusu deviantního jedince v případě, že by bylo jejich chování obdobné jako u mužského protějšku. Obdobná diskrepance se objevuje i v případě dostupnosti, kdy role dealera je zastoupena pouze mužským pohlavím a pro dívky je tedy získání marihuany obtížnější než pro chlapce. Studie nicméně v této souvislosti naznačuje také změnu v tradičním chápání mužských a ženských rolí (Warner, Weber a Albanes, 1999). S ohledem na časový odstup od realizace této studie bude z tohoto hlediska zajímavé zjistit, zda se efekt tohoto fenoménu projevil výrazněji.

4.2 Faktor rodinného zázemí

Jiné výzkumy kladou důraz na roli rodičů v životě mladých dospělých. Tento aspekt, v kombinaci s proměnnou „deviantních vrstevníků“, byl zkoumán Svenssonem (2003) se záměrem rozšířit poznatky o genderových rozdílech v kouření marihuany právě díky kombinaci více možných proměnných, což bylo do té doby spíše výjimkou. Z výsledků je patrný vliv rodičovského dozoru na užívání drog, respektive to, že důslednost rodičů snižuje riziko užívání drog u dospívajících, přičemž tento vliv se více projevuje u dívek než u chlapců. Chlapci jsou na druhé straně vystaveni daleko většímu

vlivu deviantních vrstevníků než dívky, což výrazně koreluje s vyšším užíváním drog. Role vrstevníků zde představuje společně s vlivem rodičů významný faktor (Svensson, 2003).

Vliv rodinného prostředí na prevalenci sledovala i relativně rozsáhlá evropská studie čítající téměř 4000 participujících mezi 14 a 15 lety z 5 evropských měst. Výsledky studie naznačují významnou roli soužití dospívajících s oběma rodiči. Mladistvých kouřící marihuanu bylo zjištěno 22,5 % v případě jejich soužití s matkou i otcem a 37,4 % v ostatních typech domácností. Obdobné závěry studie dokládá i ve spojitosti s výchovou rodičů (MCARDLE, 2002: 333).

4.3 Vliv školního prostředí

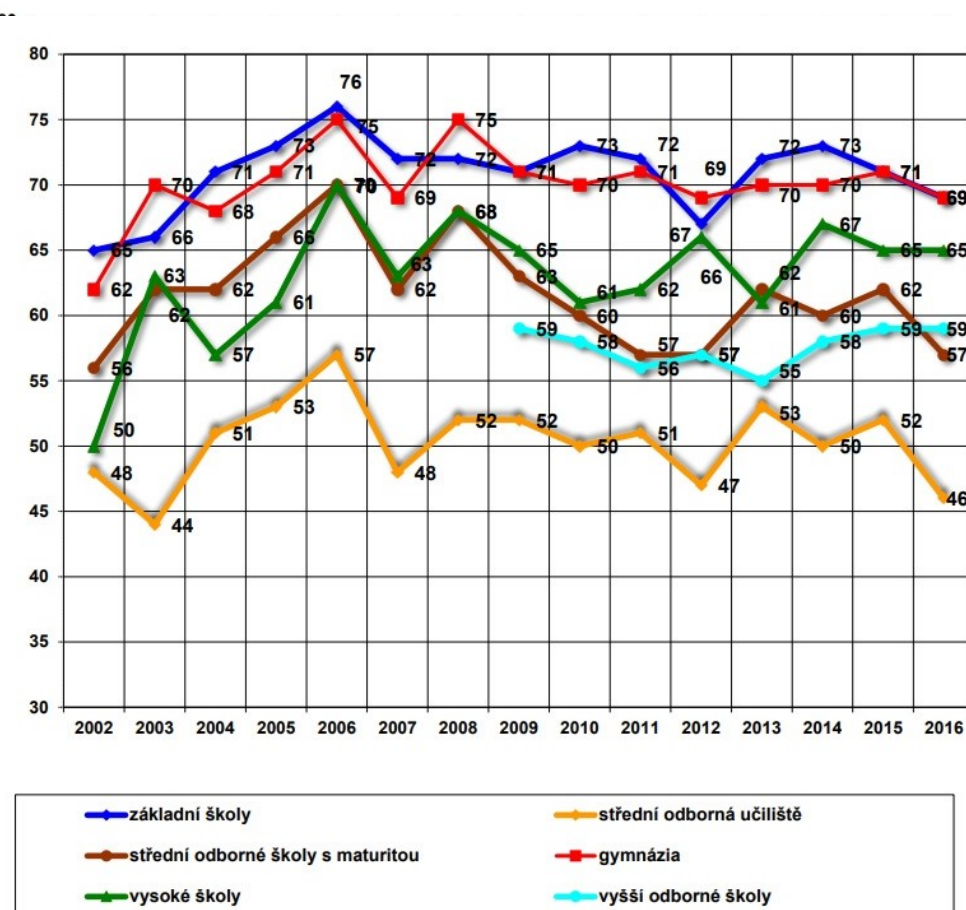
Předpoklad rozdílností postojů mezi druhy středních škol se odvíjí od teoretického východiska práce, které klade důraz na prostředí, v jakém se jedinec vyskytuje a z jakého se učí, přičemž škola je v tomto směru bezpochyby důležitá. Co se týče výzkumů na rozdíly mezi jednotlivými typy středních škol, v zásadě nelze čerpat ze zahraničních výzkumů věnujících se tomuto vztahu, a to kvůli odlišným vzdělávacím systémům každého státu, respektive rozdílným typům středních škol. Zkoumání českých středních škol je nicméně komplikované, jelikož neexistuje dokument či studie porovnávající kvalitu výuky, studia a obecně studijního prostředí mezi druhy jednotlivých středních škol. Když se ale blíže podíváme na střední odborná učiliště, z několika pramenů vyplývá, že minimálně v některých zásadních oblastech se výrazně odlišují od gymnázií a trochu méně, ale stále znatelně od středních škol.

Z výroční zprávy České školní inspekce za školní rok 2012/2013 vyplývá, že učňové mají znatelně více zameškaných hodin než studenti středních škol a gymnázií. Zároveň nejčastěji ze všech tří druhů středních škol mají učiliště největší migraci studentů, mění nejčastěji obory a školy, kde studují, přičemž tato změna je zpravidla spojena s přechodem do nižšího ročníku. Adolescenti tedy zůstávají ve vzdělávacím systému déle a mnohdy vzdělání ani nedokončí (ČŠI, 2013).

V tiskové zprávě Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM, 2016: 3) je podrobně popsáno sledování postoje české veřejnosti k úrovni vzdělání na jednotlivých typech středních škol. Střední odborná učiliště se přitom s průměrným součtem pozitivních odpovědí jako jediná nedostala ani na polovinu, přičemž dlouhodobě se umísťují níže než zbytek. Gymnázia se oproti tomu střídají v čase o nejvyšší příčku postoje české populace

ke kvalitě vzdělávání. V každém sledovaném roce byla učiliště vnímána jako druh školy s nejhůrší kvalitou vzdělání, nejvýše byla gymnázia a mezi nimi střední školy (viz. Graf 1).

Graf 1

Zdroj: CVVM, 2016: 3

Z dat výzkumu OECD nazvaném PISA vyplývá, že střední odborná učiliště mají značně nižší čtenářskou i matematickou gramotnost než středoškolské obory zakončené maturitou. Navíc data z roku 2006 ukazují, že studenti s nízkou čtenářskou a matematickou gramotností jsou z rodin s nižším socio-ekonomickým statusem, méně rádi chodí do školy, připadají si méně oblíbení a častěji si připadají trapně a nevhodně (Straková, 2000).

3.4 Trávení volného času

Výzkumy zabývající se užíváním návykových látek mladistvými často zaměřují svou pozornost na způsoby, jakými dospívající tráví volný čas. V návaznosti na teoretické

východisko práce se nabízí zjistit, zda existuje souvislost mezi postojem k marihuaně a tím, jaké aktivity jedinec ve svém volnu preferuje.

Ve studii z roku 2002 Duncan se svými kolegy při analýze tohoto vztahu potvrdili „spojitost mezi fyzickou aktivitou a užíváním návykových látek, podporující předchozí výzkum prokazující, že fyzická aktivita může na mladistvé působit odrazujícím způsobem od tohoto užívání.“ (Duncan et al., 2002: 435) Zajímavým zjištěním je skutečnost, že zde nebyla prokázána spojitost mezi návykovými látkami a aktivitami jiného než sportovního charakteru.

5 Marihuana v České republice

5.1 Historie užívání marihuany v České republice

Před Sametovou revolucí byla situace kolem užívání konopí podobná, jako okolo užívání jiných nelegálních látek. Byla užívána malými, uzavřenými skupinami lidí, často se shlukujících okolo pěstitelů konopí. Stát drogy tabuizoval a uživatele buď zavíral do vězení, nebo do protitoxikomanických oddělení psychiatrických léčeben. Spolu s absencí jakékoli nestátní osvěty týkající se drog společnost nebyla připravena na porevoluční vznik černého trhu s drogami, jelikož neznala rizika užívání zakázaných látek a u nových drog, které se objevily ani je samotné (Radimecký, 2006).

Jediný velký kvantitativní průzkum, který proběhl na území Československa před revolucí byl výzkum Vojtíka a Břicháčka na 1101 adolescentech z pražské psychiatrické léčebny, léčících se ze zneužívání návykových látek (Csémy, 2004). Užívání drog bylo brzy po roce 1989 rozpoznáno státem jako problém, přičemž při jeho řešení se jako jeden z prvních velkých problémů objevil nedostatek dat týkajících se populace uživatelů drog, a proto většina opatření vycházela spíše z odhadů a lobby zájmových skupin. Zvláště v 90. letech proto u konopí společně s ostatními drogami bylo uzákoněno držení drog pro vlastní potřebu jako trestné (Radimecký, 2006). V tu chvíli již ale prevalence užívání marihuany v Československu rychle zvyšovala, a to především kvůli otevřeným hranicím, změnám ekonomickým a politickým poměrům, a také kvůli válečnému konfliktu na Balkáně, který zapříčinil přesměrování jedné z důležitých drogových cest přes území Československa (Csémy, 2004).

5.2 Aktuální situace

V současné době provádí monitoring drogové situace Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti. Provádí omnibusový výzkum pravidelně každé čtyři roky. Nějakou nelegální drogu užilo celkem 31,2 % respondentů, přičemž konopné látky byly zdaleka nejčastější, zkušenost s nimi uvedlo 28,6 % respondentů. Když se podíváme na data rizikového užívání v populaci České republiky, vychází z nich, že asi 2,9 % respondentů užívá marihuanu pravidelně. Celkově je zastoupení rizikových uživatelů asi 4,5 % z populace (Mravčík et al., 2018).

6 Metodologie

6.1 Studie ESPAD

Projekt ESPAD je mezinárodní studie v Evropě, která v roce 2011 zahrnoval výsledky z již 37 zemí. Vznikla jako nástroj srovnání prevalence užívání a postoje k užívání návykových látek mezi šestnáctiletými. Společenskou snahou je snížit užívání návykových látek vzhledem k jejich vysokým společenským nákladům, a právě zjištění četnosti a kontextu užívání návykových látek je stěžejní při prevenční činnosti v této problematice. Snaha o vytvoření podobné standardizované studie začala již na konci osmdesátých let minulého století, kdy tvorbu dotazníku dostala za úkol skupina vzniklá v rámci Skupiny Pompidou Rady Evropy.

Tato skupina vznikla v roce 1971 na popud francouzského prezidenta Georghese Pompidou ve spolupráci s Francií, Belgií, Německem, Itálií, Lucemburskem, Nizozemím a Velké Británie. Postupně se přidávaly další členské země a v roce 1980 se stala součástí Rady Evropy. Dnes má tato skupina 39 členských států (Council of Europe, 2019b), včetně České republiky (VLÁDA ČR, 2013). Tato skupina, krom projektu ESPAD, iniciovala vznik mnoha dalších opatření proti užívání, pašování drog a opatření proti jejich rizikovému užívání (Council of Europe, 2019a: 19-20). První dotazník byl pilotně vyzkoušen v osmi zemích. Později Švédská rada pro informace o alkoholu a drogách založila samotný projekt ESPAD. Ten je nyní považován za jeden z hlavních zdrojů informací o užívání návykových látek ve školní populaci, což je také hlavním cílem tohoto projektu. Není ovšem cílem jediným, ESPAD také sleduje trendy v jednotlivých zemích, jelikož se dá očekávat, že některé trendy sledované v některých částech Evropy budou později kopírovány jinde, což umožní státu se na situaci připravit. Třetím cílem výzkumu je přinést data, která mohou sloužit k evaluaci státní i nadnárodní preventivní protidrogové politiky, a zároveň vyvolat diskuzi o problematice užívání návykových látek mladými (Chomynová et al., 2014).

6.1.1 Představení dotazníku

Dotazník ESPAD se nezaměřuje pouze na užívání marihuany, ale obecně zkoumá prevalenci užívání návykových látek a postoje k návykovým látkám. Samostatně je zkoumán alkohol, dále kouření cigaret, marihuana, a nakonec soubor ostatních nelegálních drog. Užívání všech těchto návykových látek je sledováno včetně kontextu užívání a v roce 2011 i následné dotazování rizikovosti užití návykových látek. K tomu jsou šestnáctiletí dotazováni na prospěch ve škole, vztah s rodiči, nebo je zde vytvořen prostor pro subjektivní hodnocení dostupnosti drog.

Dotazník byl již od počátku plánován jako mezinárodní. V každé zúčastněné zemi je připravena jazyková mutace dotazníku, jelikož původní verze je tvořena v angličtině. V České republice přeložili dotazník v Psychiatrickém centru Praha, přičemž spolupracovali s Národním monitorovacím střediskem pro drogy a drogové závislosti a Lékařským informačním centrem. K základnímu dotazníku přeloženému z angličtiny si každá země může přidat ještě sadu svých otázek, které ovšem později nejsou obsahem mezinárodního srovnání. Česká verze dotazníku se nakonec v roce 2011 skládala z 55 otázek na 16 stranách a trvala vyplnit průměrně 34 minut (Chomynová et al., 2014).

6.1.2 Představení vzorku

Ve svém výzkumu používám sekundární data, jelikož pro mé výzkumné účely jsou taková data k dispozici. Mezi výhody sekundárních dat patří právě především vysoká reliabilita dat, která byla testována položením dvou podobných otázek do dotazníku a jejich následné porovnání. Toto zkoušení reliability probíhá již od roku 1995, kdy byl poprvé sbírán dotazník ESPAD. Již od počátků se pohybovalo procento rozdílů hlavních proměnných mezi 0,4 % a 2,4 %. Validita dat je diskutabilnější a je určována více faktory, přičemž konkrétní zkoušky validity autoři v české verzi neuvádějí. Nicméně kvalita dat, zkoumaná na počtu nezodpovězených odpovědí je vysoká, jelikož průměrný počet nezodpovězených otázek zůstal na hodnotě 1,3 % (Chomynová et al., 2014: 28).

Respondenty jsou v tomto případě studenti základních a středních škol, kteří v roce sběru (2011) dosáhli věku 16 let, tedy byli narozeni v roce 1995, a zároveň nechyběli ve škole. Ve studii nejsou zahrnuti odpovědi studentů či žáků speciálních škol ani tříd, studenti s hendikepem, ani mladí lidé, kteří již nechodí do školy. Vzorek pro Českou republiku je rozdělen reprezentativně mezi jednotlivé typy škol, přičemž byla zahrnuta

gymnázia, střední školy s maturitou (SOŠ), střední odborné školy (SOU), a nakonec i základní školy.

V celé České republice bylo nakonec dotazováno 9348 studentů z 364 škol (Chomynová et al., 2014). Praha sdílela s Jihomoravským krajem druhou příčku v žebříčku počtu sledovaných škol s počtem 30 za Moravskoslezským krajem, kde bylo zkoumáno 37 škol. V Praze bylo ze 30 škol 5 základních a 25 středních, z čehož bylo 7 gymnázií, 11 SOŠ a 7 SOU (Chomynová et al., 2014: 25). Data, která jsou v této práci použita, mají v Praze zastoupení 375 studentů a žáků, přičemž ve vzorku je 186 chlapců a 189 dívek. Žáků základní školy bylo 92, tito jsou pro můj výzkum nevhodní, a proto jsou z analýzy vyňati. Zbylo tedy 283 studentů středních škol, přičemž nejvíce zastoupeno je studenstvo středních škol s maturitou v počtu 128, následují střední odborné školy s 95 studenty, a nakonec gymnázia s 60.

6.3 Analytické postupy

6.3.1 T-Test pro dva nezávislé výběry

K testování vlivu závislé proměnné na nezávislou, jsem v případě dvou náhodných skupin použil t-test pro dva nezávislé výběry používá porovnávání průměrů. „*T-test pro dva nezávislé výběry neboli Independent - Samples T Test. Srovnává průměry dvou skupin případů a ukazuje, zdali se statisticky liší dva parametry, to je dva populační výběry.*“ (Mareš, Rabušic, Soukup, 2015: 214)

6.3.2 ANOVA (Bonferoniho a Games-Howellův post-hoc test)

Test ANOVA (*Analasis of Variance*) je test porovnávající více než dvě skupiny. V případě tří a více nezávislých výběrů bychom mohli několikrát zopakovat. To by ale bylo časově náročné, a navíc by narůstala pravděpodobnost chyby I. druhu (Mareš, Rabušic, Soukup, 2015: 228).

Řešením je tedy ANOVA, která hledá statisticky významné rozdíly pomocí analýzy rozptylů. „*Podstata analýzy rozptylu spočívá v tom, že celkový rozptyl rozložíme na dílčí rozptyly náležející příslušným jednotlivým vlivům, podle nichž jsou empirické údaje roztríděny. (...) Porovnáním složek rozptylu zkoumaného kvantitativního znaku určíme pak vlivy, které*

významně ovlivňují úroveň tohoto znaku.“ (Pavelka a Klímek, 2000: 22) Jako post-hoc testy jsem v případě rovnosti rozptylů vyšlých z Leveneho testu užil Bonferoniho test a při neshodě Games-Howellův test, jak je doporučeno v literatuře (Mareš, Rabušic, Soukup, 2015: 234).

6.3.4 Mann-Whitney U test

V jednom případě nemohu pro testování použít t-test, jelikož z důvodu malého počtu respondentů potřebuji neparametrický test. Používám Mann-Whitney U test, který se hodí pro porovnávání ordinálních dat při malém vzorku. Neoporovnává totiž průměrné hodnoty, ale pořadí (Mareš, Rabušic, Soukup, 2015: 2).

7 Analýza zjištění

Pro testování hypotéz bylo nutné si nejprve prohlédnout data, zjistit jejich charakteristiky a následně zvolit vhodný test pro určení míry statistické významnosti rozdílů mezi sledovanými proměnnými. Dotazník obsahoval otázky tvořící v odpovědích převážně nominální a ordinální data. Všechny analýzy jsem prováděl ve statistickém programu IBM SPSS.

7.1 Chlapci a děvčata mají odlišný postoj k užívání marihuany a hašiše.

7.1.1 Chlapci vnímají užívání marihuany a hašiše jako méně rizikové než dívky.

Tuto hypotézu budu testovat přes t-test pro dva nezávislé výběry, přičemž nezávislou proměnnou v testu bude *Pohlaví* a závislou deklarovaná dostupnost marihuany. Dostupnost marihuany je ordinální proměnná, překódovaná proměnná z otázky C24, která má šest stupňů – *Nemožné* (1), *Velmi obtížné* (2), *Poměrně obtížné* (3), *Poměrně snadné* (4), *Velmi snadné* (5) a *Nevím* (6). Moje výsledná proměnná nabývá tři hodnot - *Obtížné* (1), *Poměrně obtížné* (2), *Snadné* (3). Odpověď *Nevím* jsem do testování nezahrnul a sloučil jsem první a druhou kategorii do nově vzniklé první, třetí jsem nechal jako druhou a čtvrtou a pátou možnost jsem opět sloučil, a to do třetí varianty. V tabulce četností (viz Tabulka 7.1.1.1) vidíme zvýšené vnímané riziko u dívek. Tabulka t-testu (viz Tabulka 7.1.1.2.) nejprve neprochází Leveneho testem o shodnosti rozptylů ($p=0,033$), samotný test však prokázal i přesto statisticky významný rozdíl mezi dívkami a chlapci ($p=0,027$). Chlapci vnímají kouření marihuany a hašiše jako méně rizikové než dívky.

7.1.2 Chlapci užívají rizikově marihuanu a hašiš častěji než dívky.

Data z tabulky CAST vybraného rizikové užívání totiž byla v dotazníku použita jako baterie otázek na rizikové užívání, přičemž všechny otázky byly formulovány pozitivně a měly hodnoty od *Nikdy* (1), *Zřídka* (2), *Občas* (3), *Celkem často* (4), *Velmi často* (5). Tomuto ještě předcházela filtrovací otázka na užití marihuany či hašiše v posledních 12 měsících, pakliže respondent odpověděl *Ne*, na baterii otázek neodpovídal. Odpovědi z baterie jsem překódoval tak, abych mohl sečíst skóre ze všech otázek. Označil

jsem *Nikdy* nulou a od každé další hodnoty jeden stupeň ubral pro lepší přehlednost tabulky. Škála u každé odpovědi tedy byla *Nikdy* (0) až *Velmi často* (4). Následně jsem všechny hodnoty všech otázek baterie sečetl do jedné nové proměnné, kterou jsem nazval *CAST Skóre*. Tuto kardinální proměnnou jsem poté dal jako závislou proměnnou do t-testu pro dva nezávislé výběry, kde nezávislou proměnnou bylo opět pohlaví. Součástí výsledné tabulky je i Leveneho test shodnosti rozptylů, kterým tento test prošel, jelikož díky hodnotě $p=0,602$ nezamítáme shodnost. Samotná hodnota t-testu ($p=0,847$) poté neprokázala souvislost mezi pohlavím a rizikovým chováním (viz Tabulka 7.1.2.2.). V rizikovém užívání marihuany tedy nelze mezi chlapci a dívkami najít statisticky významný rozdíl.

7.1.3 Chlapci mají dostupnější marihuanu a hašiš než dívky.

U testování této hypotézy jsem opět jako nezávislou proměnnou zvolil *Pohlaví* a jako závislou proměnnou data z otázky C24 “*Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si marihuanu nebo hašiš, kdybyste je chtěl/a?*”, přičemž odpovědi nabývají podle míry obtížnosti hodnoty *Nemožné* (1), *Velmi obtížné* (2), *Poměrně obtížné* (3), *Poměrně snadné* (4), *Velmi snadné* (5) a *Nevím* (6). Odpověď *Nevím* jsem dal do chybějících hodnot, jelikož pro účely této analýzy se nehodí a proměnnou překódoval na třístupňovou na hodnoty *Obtížné* (1), *Poměrně obtížné* (2) a *Snadné* (3). Jedná se tedy o ordinální proměnnou a opět tedy použiji t-test pro dva nezávislé výběry. Leveneho test nevyvrátil nulovou hypotézu o shodnosti rozptylů ($p=0,02$), samotný t-test poté nezamítá nulovou hypotézu ($p=0,073$), pokud je dvoustranný. Zde je ale testováno jednostranně, p -hodnota, která je zde se tedy dělí dvěma, test již statisticky signifikantní rozdíly potvrzuje (viz Tabulka 7.1.3.2), chlapci deklarují snadnější dostupnost marihuany a hašiše, než dívky (viz Tabulka 7.1.3.1.)

7.1.4 Chlapci mají vyšší prevalenci užívání marihuany a hašiše než dívky

Pro tuto podhypotézu jsem zvolil t-test pro dvě nezávislé proměnné. Sledoval jsem souvislost mezi nominální, nezávislou proměnnou *Pohlaví* a ordinální proměnnou *Konopné látky v životě - frekvence*, kterou je tvořena odpověďmi na otázku C25a. V četnostní tabulce můžeme základní informace o to, které hodnoty vstupují do testu (viz tabulka 7.1.4.1) Vzhledem k vysoké p -hodnotě t-testu ($p=0,413$), vyplývající z nízkého výsledku testu (viz Tabulka 7.1.4.2) nemohu zamítnout nulovou hypotézu testu a usuzuji,

že z dat rozhodně nevyplývá vliv pohlaví na míru prevalence užívání marihuany a hašiše celoživotně.

7.2. Mezi studenty jednotlivých typů středních škol jsou rozdílné postoje k užívání marihuany a hašiše

7.2.1 Učňové vnímají užívání marihuany a hašiše jako méně rizikové, než studenti gymnázií a středních škol.

K testování této hypotézy jsem jako závislou proměnnou použil opět *CAST skóre* vypočtené z výskytu rizikového užívání marihuany a jako nezávislou proměnnou *Druh Školy*. Jako statistický test jsem zvolil test ANOVA, tedy test shodnosti rozptylů. Před ANOVA testem jsem ještě provedl Leveneho test ($p=0,275$), který nezamítl shodnost rozptylů (viz Tabulka 7.2.1.1). Samotná ANOVA ($p=0,465$) nicméně neprokázala statistické rozdíly ve vnímání rizikovosti užívání marihuany studenty různých druhů středních škol (viz Tabulka 7.2.1.2)

7.2.2 Učňové užívají marihuanu rizikově častěji, než studenti gymnázií a středních škol.

Zde jsem použil ANOVA test, přičemž pracuji s nominální nezávislou proměnnou *Druh Školy* a závislou kardinální proměnnou *CAST Skóre*. ANOVA (Tabulka 7.2.2.2) ukázala statisticky významné rozdíly ($p=0,007$) Před ANOVA testem jsem opět provedl Leveneho test (7.2.2.1), který svou hodnotou ($p=0,001$) předurčil, že pokud budu dělat post-hoc test, bude předpokládat neshodnost rozptylů. Použil jsem Games-Howellův test (viz Tabulka 7.2.2.3). Ten ukázal, že studenti gymnázia užívají marihuanu a hašiš méně často, než studenti středních škol i středních odborných učilišť. Střední odborná učiliště se středními školami mezi sebou nicméně statisticky významný rozdíl s vysokou pravděpodobností nemají.

7.2.3 Učňové mají marihuanu dostupnější, než studenti gymnázií a středních škol.

Pro testování této hypotézy jsem jako závislou proměnnou využil *Dostupnost*, využitou již u porovnávání výše. Leveneho test neprokázal shodnost rozptylů ($p=0,105$). ANOVA zde nezamítla nulovou hypotézu ($p=0,319$) a test tedy nenaznačuje, že by studenti různých druhů škol měli různou dostupnost marihuany a hašiše.

7.2.4 Učňové mají vyšší prevalenci užívání marihuany a hašiše, než studenti gymnázií a středních škol.

Pro test ANOVA není vhodná binární proměnná, a tak jsem se rozhodl test provést i s původní proměnnou rozlišující frekvenci užívání z otázky C25a. Tato proměnná nabývá sedmi hodnot *Nikdy* (1), *1-2 krát* (2), *3-5 krát* (3), *6-9 krát* (4), *10-19 krát* (5), *20-39 krát* (6), *40 nebo vícekrát* (7). Odpověď *Nevím* jsem dal do chybějících hodnot. Jedná se tedy o ordinální proměnnou. Opět jsem provedl Leveneho test (viz Tabulka 7.2.4.1), ANOVA (7.2.4.2) a post-hoc test (7.2.4.3). Leveneho test ($p=0,019$) ukázal neshodnost rozptylů, a proto jsem opět použil Games-Howellův test. Zde ANOVA ($p=0,41$) zamítla nulovou hypotézu o shodnosti rozptylů a post-hoc test ukázal, že rozdíl je mezi gymnázii a středními odbornými učilišti, přičemž gymnázia mají méně častou prevalenci.

7.3. Na postoj adolescentů k užívání marihuany a hašiše mají vliv rodiče.

7.3.1 Adolescenti s menší spokojeností se vztahy s rodiči vnímají užívání marihuany jako méně rizikové než adolescenti s vyšší spokojeností.

Pro otestování této hypotézy jsem vytvořil jako nezávislou proměnnou *Vztah s rodiči průměr*, přičemž jsem vycházel z proměnných z otázek C41a a C41b. Zde respondent určuje spokojenost se svým vztahem k matce a otci u každého rodiče zvlášť na stupnici *Velmi spokojen/a* (1), *Spokojen/a* (2), *Ani spokojen/a, ani nespokojen/a* (3), *Nespokojen/a* (4), *Velmi nespokojen/a* (5) a *Nemám takovou osobu* (6). Poslední možnost jsem z analýzy vyřadil. U zbytku odpovědí jsem udělal jejich průměr z obou otázek. Vyšlá čísla jsem poté rozdělil do tří skupin – Dobrý vztah (1-2,5) Průměrný vztah (3), Špatný vztah (3,5-5). Dále jsem provedl ANOVA (viz Tabulka 7.3.1.2) s Leveneho testem (viz Tabulka 7.3.1.1). Z výsledku Leveneho testu ($p=0,426$) usuzuji, že mohu v testu předpokládat shodnost rozptylů. ANOVA ale neprokázala signifikantní rozdíl mezi skupinami, byť na hranici průkaznosti ($p=0,054$). Test tedy neprokázal statisticky významné rozdíly v postoji k marihuaně a hašiši mezi skupinami adolescentů s různými vztahy s rodiči.

7.3.2 Adolescenti s menší spokojeností se vztahy s rodiči užívají marihuanu více rizikově než adolescenti s vyšší spokojeností.

Zde jsem jako nezávislou proměnnou opět použil *Vztah s rodiči průměr* a jako závislou *CAST Skóre*. Vztah jsem opět testoval analýzou ANOVA (viz Tabulka 7.3.2.2), které předcházela Leveneho test (viz Tabulka 7.3.2.1), a po které následoval Bonferoniho post-hoc test (viz Tabulka 7.3.2.3). V Leveneho testu přijímám shodnost rozptylů ($p=0,157$), ANOVA poté ukázala statisticky významné rozdíly mezi skupinami ($p=0,10$). Přistoupil jsem tedy k post-hoc testu, který ukázal rozdíly mezi nejvíce a nejméně spokojenou skupinou, přičemž adolescenti více spokojeni se vztahem k rodičům užívají marihuanu méně rizikově než adolescenti s menší spokojeností se vztahem s rodiči.

7.3.3 Adolescenti s menší spokojeností se vztahy s rodiči mají vyšší prevalenci užívání marihuany a hašiše, než adolescenti s vyšší spokojeností.

Zde jsem k testování opět použil jako závislou proměnnou proměnnou C25a určující četnost užití za život. Jako nezávislá do testu vstupuje *vztah s rodiči průměr*. Provedl jsem Leveneho test (viz Tabulka 7.3.3.1), ANOVA (viz Tabulka 7.3.3.2) a Bonferoniho post-hoc test (viz Tabulka 7.3.3.3). ANOVA ($p=0,015$) prokázala statisticky významné rozdíly mezi skupinami, podle Leveneho testu ($p=0,150$) jsem vybral Bonferoniho test, který určil rozdíly v prevalenci mezi nejvíce a nejméně spokojenými adolescenty, přičemž více užívají marihuanu a hašiš méně spokojení mladiství, mezi ostatními skupinami rozdíly nejsou prokazatelné.

7.3.4 Adolescenti žijící s matkou i otcem vnímají užívání marihuany a hašiše jako více rizikové, než adolescenti nežijící s matkou i otcem.

U této hypotézy použiji jako nezávislou proměnnou nově vytvořenou binární proměnnou *Žije s matkou i otcem*, kterou jsem získal kombinací dvou podotázek otázky C40 - *Kdo z následujících lidí žije s Vámi ve společné domácnosti?*, přičemž ti, kteří zaškrtnuli otce i matku byli dáni do jedné skupiny a ti, co zaškrtnuli jakékoliv jiné kombinace do druhé. Zde budu testovat t-testem pro dva nezávislé výběry, jelikož závislá proměnná je ordinální. Rozdíly mezi skupinami (viz Tabulka 7.3.4.1) ale v t-testu ($p=0,215$) nejsou signifikantní, ani za předpokladu shodnosti rozptylů na základě Leveneho testu ($p=0,241$).

7.3.5 Adolescenti žijící s otcem i matkou užívají marihuanu a hašiš méně rizikově, než adolescenti nežijící s matkou i otcem.

K testování této hypotézy použiji jako nezávislou proměnnou *Žije s matkou i otcem* a jako závislou kardinální *CAST skóre*. Použil jsem t-test pro dva nezávislé výběry. Rozdíly v průměrech (Tabulka 7.3.5.1) nebyly ani po Leveneho testu ($p=0,161$) statisticky průkazné ($p=0,531$). Adolescenti, žijící s matkou i otcem, neužívají marihuanu s odlišnou mírou rizikovosti, než adolescenti nežijící s matkou i otcem.

7.3.6 Adolescenti žijící s matkou i otcem mají menší prevalenci užívání, než adolescenti nežijící s matkou i otcem.

Zde jsem opět použil nezávislou proměnnou *Žije s matkou i otcem*, jako závislá proměnná vstupuje do testu proměnná C25a, určující četnost užití marihuany v celém životě respondenta. Průměry jsou již v četnostní tabulce (viz Tabulka 7.3.6.1) velice podobné (2,50 a 2,78). Statisticky významné rozdíly zde test (viz Tabulka 7.3.6.2) neprokázal ($p=0,279$).

7.4 Na postoj adolescentů ke kouření marihuany a hašíše má vliv charakter volnočasových aktivit.

7.4.1 Adolescenti, kteří alespoň jednou týdně dělají nějaký koníček vnímají užívání marihuany a hašíše jako více rizikové než ostatní adolescenti.

Pro testování této hypotézy jsem si nejprve vytvořil nové proměnné ke každému ze tří koníčků, na které se ptá otázka C03, a to *Aktivně sportuji (b)*, *Čtu pro zábavu knihy (nepočítejte školní učebnice) (c)* a *Jiné koníčky (hra na hudební nástroj, zpěv, kreslení, psaní atp.) (e)*. Z nich jsem vytvořil tři binární proměnné, rozdělené podle toho, jestli respondent tuto aktivitu alespoň jednou týdně dělá, nebo ne. Následně jsem vytvořil jednu proměnnou, která rozlišuje jen mezi respondenty, kteří dělají alespoň jednou týdně alespoň jednu volnočasovou aktivitu a ostatní respondenty - *Má koníček*. Počet respondentů, kteří nemají žádný koníček je pouze 33, nicméně je to dostatečně na to, abych použil parametrický t-test pro dva nezávislé výběry. Po tabulce četností (viz Tabulka 7.4.1.1) tedy následuje Leveneho test a t-test (viz Tabulka 7.4.1.2). Leveneho test potvrdil shodnost rozptylů ($p=0,776$). Samotný test ale rozdíly mezi skupinami nepotvrdil ($p=0,298$). Adolescenti, kteří tráví volný čas alespoň jednou týdně koníčky nemají odlišný postoj k rizikovosti užívání marihuany než ostatní adolescenti.

7.4.2 Adolescenti, kteří alespoň jednou týdně dělají nějaký koníček užívají marihuanu méně rizikově než ostatní adolescentní.

Zde jsem opět jako nezávislou proměnnou zvolil výše vytvořenou *Má koníček* a jako závislou *CAST Skóre*. Zde již respondentů, kteří nedělají alespoň jednou týdně koníček a zároveň odpovídali na CAST část bylo jen 17. Provedl jsem proto neparametrický Mann-Whitney U test (viz Tabulka 7.4.2.2), kterému předchází tabulka četností (viz Tabulka 7.4.2.1). Mann-Whitney U test zde ukázal signifikantní rozdíl ($p=0,029$), přičemž vyplývá, že adolescenti, kteří nemají alespoň jednou týdně koníček, užívají marihuanu rizikověji než ostatní.

7.4.3. Adolescenti, kteří alespoň jednou týdně dělají nějaký koníček mají menší prevalenci užívání marihuany a hašiše než ostatní adolescenti.

Pro testování této hypotézy mám dost velký vzorek na parametrický t-test pro dva nezávislé výběry. Četnostní tabulka (7.4.3.1) uvádí vyšší průměr prevalence užívání marihuany u adolescentů bez koníčku. Leveneho test nepotvrzuje shodnost rozptylů ($p=0,003$) a je tedy nutné s tím v testu počítat. Samotný test ukázal signifikantní rozdíl, přestože původní $p=0,067$, jelikož se jedná o hodnotu pro dvoustranný test, ale můj je jednostranný, p -hodnota se tedy dělí dvěma. Výsledek je tedy $p=0,034$ a zamítám tedy nulovou hypotézu o shodnosti průměrů a přijímám alternativní, tedy že adolescenti, kteří mají alespoň jednou týdně koníček užívají marihuanu a hašiš méně často než ostatní.

7.5 Adolescenti s odlišným vztahem ke škole mají odlišné postoje ve vnímání rizikovosti marihuany a hašiše.

7.5.1 Adolescenti s horšími známkami vnímají užívání marihuany a hašiše rizikověji, než adolescenti s lepšími známkám

Abych otestoval tuto hypotézu, vytvořil jsem proměnnou *Průměrný prospěch z minulého vysvědčení* vytvořený z otázky C05. Vytvořil jsem tři skupiny respondenty, kteří měli průměrně 1-2, respondenty s 3 a respondenty se známkami 4-5. Dále jsem provedl Leveneho test (viz Tabulka 7.5.1.1) a ANOVA (7.5.1.2). Podle výsledku Leveneho testu ($p=0,673$), počítáme, že máme stejné odchylky. Samotný test ($p = 0,673$) neprokázal souvislost mezi průměrnou známkou a postojem k rizikovosti užívání marihuany a hašiše mezi adolescenty.

7.5.2 Adolescenti s horšími známkami užívají marihuanu a hašiš rizikověji než adolescenti s lepšími známkami.

U této hypotézy jsem testoval vztah mezi nezávislou proměnnou *Průměrný prospěch z minulého vysvědčení* a jako závislou *Cast Skóre*. K analýze jsem opět využil ANOVA (viz Tabulka 7.5.2.2). V Leveneho testu (viz Tabulka 7.5.2.1) opět vyšel výsledek potvrzující shodnost rozptylů ($p=0,137$) a ANOVA ($p=0,716$) neprokázala statisticky významné rozdíly v rizikovém užívání marihuany mezi adolescenty s odlišnými známkami.

7.5.3 Adolescenti s horšími známkami mají vyšší prevalenci užívání marihuany a hašíše než adolescenti s lepšími známkami.

Zde jsem testoval nezávislou proměnnou *Průměrný prospěch z minulého vysvědčení* a jako závislou odpovědi z otázky C25a. Pro testování jsem opět použil ANOVA (viz tabulka 7.5.3.2) a doprovodný Leveneho test (viz Tabulka 7.5.3.1). Leveneho test nezamítl shodnost rozptylů ($p=0,092$), ANOVA neprokázala statisticky významné rozdíly mezi skupinami ($p=0,079$). Adolescenti s horšími známkami nemají odlišnou prevalenci od adolescentů s vyššími známkami.

7.5.4 Adolescenti, kteří se v posledním měsíci ‘ulili’ ze školy, či školu vynechali, vnímají užívání marihuany hašíše jako rizikovější než ostatní.

Pro testování této proměnné jsem vytvořil binární proměnnou *Ulili se, nebo vynechali*, přičemž tato proměnná je tvořena z otázky C04. Všichni respondenti, kteří v posledních 30 dnech alespoň jednou nešli do školy, protože se ‘ulili’, či vynechali jsou v jedné skupině a druhou tvoří adolescenti, kteří se z tohoto důvodu ve škole nechyběli ani jednou. Jako závislá proměnná do testu vstoupí *Vnímané riziko* popisované výše. Provedl jsem t-test pro dva nezávislé výběry (viz Tabulka 7.5.4.2), ke kterému je přidaná tabulka četností (viz Tabulka 7.5.4.1). Leveneho test ukazuje na shodnost rozptylů (0,078), a t-test ($p=0,121$) zamítá vztah mezi adolescenty, kteří se ‘ulili’ ze školy či vynechali a vnímání rizikovosti užívání marihuany a hašíše.

7.5.5 Adolescenti, kteří se v posledním měsíci ‘ulili’ ze školy, či školu vynechali, užívají marihuanu hašiš rizikověji než ostatní.

U předposlední hypotézy k testování využiji dvě výše použité proměnné. Jako nezávislou *Ulili se, nebo vynechali* a jako závislou *CAST Skóre*. K testování využiji t-test pro dva nezávislé výběry (viz Tabulka 7.5.5.2), které standardně přechází tabulka četností (viz Tabulka 7.5.5.1). Leveneho test opět ukazuje shodnost rozptylů ($p=0,748$) a ANOVA

zamítá statisticky významný rozdíl v rizikovém užívání marihuany u studentů, kteří v posledním se měsíci ‘ulili’ ze školy, či ji vynechali a těmi, kteří z těchto důvodů ve škole nechyběli.

7.5.5 Adolescenti, kteří se v posledním měsíci ‘ulili’ ze školy, či školu vynechali, mají vyšší míru prevalence užívání marihuany a hašiše než ostatní.

K testování poslední hypotézy využívám jako nezávislou proměnnou *Ulili se, nebo vynechali* a jako závislou odpovědi z otázky C25a určující četnost užití marihuany nebo hašiše za celý život. Opět jsem provedl t-test (viz Tabulka 7.5.5.2) s tabulkou četností (viz Tabulka 7.5.5.1). Leveneho test ($p=0,000$) zamítl shodnost rozptylů, ale rozdíl stále zůstal signifikantní ($p= 0,000$). Můžeme tedy říci, že adolescenti, kteří se v posledním měsíci ‘ulili’ ze školy, či ji vynechali, mají vyšší prevalenci užití marihuany a hašiše než respondenti, kteří kvůli tomuto důvodu ve škole nechyběli.

7.6 Shrnutí

Testoval jsem celkem sedm nezávislých proměnných a tři závislé. K testování rozdílů mezi pohlavími a středními školami jsem navíc přidal postojovou otázku deklarované dostupnosti marihuany a hašiše, jelikož u obou těchto nezávislých proměnných jsem toto zkoumal na základě literatury.

Tabulka 7.6.1

Výsledky testů - přehled		Vnímané riziko	CAST Skóre	Dostupnost	Prevalence
7.1. Pohlaví		Chlapci vnímají méně rizikově	Neprokázaný rozdíl	Chlapci lepší dostupnost	Neprokázaný rozdíl
7.2 Druhy škol		Neprokázaný rozdíl	Učni více rizikově	Neprokázaný rozdíl	Učni nižší
7.3 Rodiče	<i>Spokojenost se vztahem</i>	Neprokázaný rozdíl	Nespokojeni více rizikově	X	Neprokázaný rozdíl
	<i>Žije s otcem i matkou</i>	Neprokázaný rozdíl	Neprokázaný rozdíl	X	Neprokázaný rozdíl
7.4 Volnočasové aktivity		Neprokázaný rozdíl	S více koničky méně rizikově	X	S více koničky nižší
7.5 Vztah ke škole	<i>Známky</i>	Neprokázaný rozdíl	Neprokázaný rozdíl	X	Neprokázaný rozdíl
	<i>Užívání se/ vynechání</i>	Neprokázaný rozdíl	Neprokázaný rozdíl	X	S více zameškáním vyšší

Zdroj: autor, 2019

8 Diskuze

Provedená sekundární analýza dat poskytla pohled na situaci týkající se adolescentů a jejich postojů k marihuaně a hašiši, a dále také informace o prevalenci a rizikivosti užívání těchto drog v kontextu dvou představených teoretických východisek.

V analýze postoje k rizikivosti užívání marihuany vyšly statisticky významné rozdíly v jednotlivých skupinách adolescentů pouze ve skupině sledující pohlaví, přičemž chlapci očekávaně vnímají marihuanu méně rizikově. Vysvětlení tohoto rozdílu je ve vztahu k teorii možné nalézt v kořenech teorie sociální kontroly, jež zdůrazňuje roli socializace ve vytváření postojů a vzorců chování (např. Mead, 1925; Berger a Luckmann, 1999). Ty jsou v případě obou pohlaví zatíženy stereotypy, které ovlivňují i vztah k nelegálním drogám, což popisuje i výše uvedený výzkum současně rovněž deklarující, že dívky vnímají marihuanu rizikověji než chlapci (Warner, Weber a Albanes, 1999).

Co se týče míry rizikového užívání, statisticky průkazné odlišnosti se projevíly u tří skupin adolescentů, a sice u studentů různých druhů středních škol, u adolescentů s různou spokojeností se vztahem k rodičům a adolescentů s odlišnou četností volnočasových aktivit. V prvním případě se prokázala odlišná rizikovitost u učňů oproti gymnazistům, což může být vysvětleno tím, že učňové studují za horších podmínek, než studenti gymnázií (Česká školní inspekce). Z výsledků je současně zřejmá další odlišnost těchto dvou skupin, a to v úrovni socioekonomického statusu. Ten, jakožto významný aspekt socializace, pro ni vytváří určité podmínky, které se v závislosti na jeho úrovni pro různé skupiny liší. Tento pohled může představovat jedno z možných vysvětlení tohoto rozdílu. Dále zde do určité míry sehrává roli předpoklad teorie sociální kontroly o faktoru veřejného závazku, tedy vztahu ke škole (Hirschi, 1969: 20). Dále se projevila významnost dobrého vztahu s rodiči, a to tak, že adolescenti mající spokojenější vztah s rodiči užívají marihuanu a hašiš méně rizikově. Na druhou stranu se nepodařilo potvrdit, že na míru rizikového užívání má vliv soužití s oběma rodiči v jedné domácnosti. Na menší míru rizikového užívání má dle analýzy vliv také to, zda jedinec tráví svůj čas svými zálibami. Obdobný závěr, nicméně potvrzený pouze u sportovních aktivit, se ukázal i ve výzkumu Duncana (et al., 2002: 435), přičemž v rovině teorie se můžeme obrátit k teorii sociální kontroly a třetímu Hirschimu elementu (Hirschi, 1969).

Koncept dostupnosti prokázal statistickou významnost opět pouze u jedné skupiny, a to u děvčat a chlapců. Zde se tedy potvrdila hypotéza, že chlapci vnímají marihuanu a

hašiš jako dostupnější, v porovnání s děvčaty, přičemž tato skutečnost koresponduje s výsledky studie Warnera, Webera a Albanese (1999).

Míra prevalence užívání marihuany se ukázala nabývat odlišností mezi studenty různých druhů středních škol. Opět zde můžeme odkázat na určitý vztah k teorii sociální kontroly ve smyslu nízkého zainteresování do studia (Hirschi, 1969). Statisticky vyšší prevalence se prokázala také ve vztahu k trávení volného času, což potvrzuje hypotézu, že s časem stráveným koníčky klesá prevalence, což je v souladu s Hirschiho třetím elementem *involvement*. Poslední statistická významnost se projevila ve vztahu prevalence a „ulívání“ se ze školy, konkrétně ti, co se ulívají, prokazují vyšší prevalenci.

Závěr

Cílem této práce bylo představit postoje mladistvých Pražanů k míře rizikivosti užívání marihuany, dostupnosti, dále také prevalenci užívání a rizikovému užívání. Tato populace byla vybrána, jelikož je nejvíce ohrožená z pohledu užívání a zneužívání marihuany v porovnání s okolními kraji České republiky, i se zeměmi Evropy (Chomynová et. al., 2014). Bylo vyvozeno a změřeno několik faktorů, které mohou být důvodem vysoké prevalence užívání konopí v Praze mezi adolescenty. Výsledky těchto statistických testů jsou vysvětlovány pomocí představené teorie. Výzkum vhodně využívá zjištění minulých výzkumů v této oblasti a navazuje na ně. Potenciálním využitím výsledků mého výzkumu může být směřování protidrogové politiky či podpora prevence mezi mladistvými, jako nejvíce ohroženou skupinou.

Hlavním omezením výzkumu bylo použití sekundárních dat, která mnou využívané otázky dostatečně nerozvíjí a nedoptává se na podrobnosti. Další rozšíření této práce se tak nabízí v rozšíření výzkumu o kvalitativní část, ve které by rozdíly mezi jednotlivými skupinami mohly být více rozvity a tato data by nám mohla hlouběji objasnit proč mají adolescenti různé postoje k marihuaně.

Použitá literatura

BERGER, L. Peter a Thomas LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: Pojednání o sociologii vědění* [online]. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999 [cit. 2.8.2019]. ISBN: 80-85959-46-1. Dostupné z: http://sociologie1.wz.cz/download/E-books/Soci_in_konstrukce_reality_-_Berger_-_Luckmann.pdf.

Council of Europe. *Pompidou Group. Achievements* [online]. Štrasburk: Council of Europe, 2019a [cit. 3.6.2019]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/pompidou/about/history>.

Council of Europe. *Pompidou Group. History* [online]. Štrasburk: Council of Europe, 2019b [cit. 3.6.2019]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/pompidou/about/history>.

CSÉMY, Ladislav. Drogy v české společnosti. *Zpravodaj* [online]. Praha: CZÚ: Centrum zdraví a životních podmínek, 2004 [cit. 25.7.2019]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/uploads/documents/czsp/zavislosti/drogy/dic0304.pdf>.

CVVM. Centrum pro výzkum veřejného mínění. *Hodnocení kvality různých typů škol*. Tisková zpráva [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2016 [cit. 3.6.2019]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a2103/f9/or161010.pdf.

ČŠI. Česká školní inspekce. *Výroční zpráva České školní inspekce za rok 2012/2013* [online]. Praha: 2013 [cit. 15.7.2019]. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el_publicace/Vyrocn%C3%AD%20zpravy/Vyrocn%C3%AD%20zprava_CSI_2012_2013.pdf.

DONOVAN, E. John, Richard JESSOR a Frances M. COSTA. Adolescent Health Behavior and Conventionality-Unconventionality: An Extension of Problem-Behavior Theory. *Health Psychology* [online]. Lawrence Erlbaum Associates Inc., 1991, vol. 10, no. 1, s. 52-61 [cit. 1.8.2019]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Richard_Jessor/publication/21130142_Adolescent_health_behavior_and_conventionality-unconventionality_An_extension_of_Problem-Behavior_Theory/links/00b7d531ded4a9ad2a000000.pdf.

DUNCAN, C. Susan, Terry E. DUNCAN, Lisa A. STRYCKER a Nigel R. CHAUMETON. Relations Between Youth Antisocial and Prosocial Activities. *Journal of Behavioral Medicine* [online]. New York: Plenum Publishing Corporation, 2002, vol. 25, no. 5, s. 425-438 [cit. 8.7.2019]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1023/A:1020466906928>.

DUPAL, L. *Kniha o marihuaně*. Praha: Mat'a, 1994. ISBN 80-901590-5-2.

EVJÁKOVÁ, Radka. *CO JE TO ADOLESCENCE: Věkové vymezení a vznik stádia, akcelerace, moratorium* [online]. 28.7. 2006 [cit. 10.4.2019]. Dostupné z: <https://www.zkola.cz/rodice/vychovadeti/adolescence/Stranky/Co-je-to-adolescence.aspx>.

FRANCES, A., M. B. FIRST a H. A. PINCUS. *DSM-IV Guide Book*. Arlington: American Psychiatric Association, 1995.

GABRHELÍK, Roman, Barbora ORLÍKOVÁ a Jaroslav ŠEJVL. Návykové látky. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Co dělat, když – intervence pedagoga: Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept* [online]. 2019 [cit. 5.8.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/49475/>.

HAWKINS, J. David, Richard F. CATALANO a Janet Y MILLER. Risk and Protective Factors for Alcohol and Other Drug Problems in Adolescence and Early Adulthood: Implications for Substance Abuse Prevention. *Psychological Bulletin* [online]. University of Washington, 1992, vol. 112, no. 1, s. 64-105 [cit. 5.8.2019]. Dostupné z: https://adai.washington.edu/confederation/2008readings/Catalano_86.pdf.

HIRSCHI, Travis. *A Causes of Delinquency* [online]. Berkeley: University of California Press, 1969 [cit. 4.8.2019]. ISBN: 9780520019010. Dostupné z: <http://faculty.washington.edu/matsueda/courses/517/Readings/Hirschi%20chapters%201%20and%202.pdf>.

CHEN, Pan a Kristen C. JACOBSON. Developmental Trajectories of Substance Use From Early Adolescence to Young Adulthood: Gender and Racial/Ethnic Differences. *Journal of*

Adolescence Health [online]. 2012, vol. 50, no. 2, s. 154-163 [cit. 8.7.2019]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3264901/pdf/nihms300481.pdf>.

CHOMYNOVÁ, P., L. CSÉMY, L. GROLMUSOVÁ a P. SADÍLEK. *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD): Výsledky průzkumu v České republice v roce 2011* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky. 2014, 1. vyd. ISBN: 978-80-7440-101-5. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/1662/803/ESPAD_2011.pdf?fbclid=IwAR1NpEDaTCrRvgeGlrj1fZ65UIhzJZ7gTKzu09gbDw6avOEAbEt-BSeeJfE.

KALINA, K. a kolektiv. *Drogy a drogové závislosti 1*. Praha: Úřad vlády České Republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6.

MAREŠ, Petr., Ladislav RABUŠIC a Petr SOUKUP. *Analýza sociálněvědních dat (nejen) v SPSS*. Brno: Masarykova Univerzita, 2015. ISBN: 978-80-210-6362-4.

MCARDLE, Paul et al. European Adolescent Substance Use: The Roles of Family Structure, Function and Gender. *Society for the Study of Addiction to Alcohol and Other Drugs* [online]. 2002, vol. 97, no. 3, s. 329-336 [cit. 9.7.2019]. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1046/j.1360-0443.2002.00066.x>.

MEAD, H. George. The Genesis of the Self and Social Control. *International Journal of Ethics* [online]. 1925, vol. 35, no. 3, s. 251-277 [cit. 2.8.2019]. Dostupné z: https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/36879141/MeadSelf.pdf?response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DMead_Self.pdf&X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A%2F20190723%2Fus-east-1%2Fs3%2Faws4_request&X-Amz-Date=20190723T211819Z&X-Amz-Expires=3600&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Signature=6317c8a26d7d51f2bb597256d71656b9bdd16ab0827e9ddce2518363b81a50d9.

MIOVSKÝ, Michal. Historie a současné pojetí školské prevence rizikového chování v České republice. In: MIOVSKÝ, Michal a kol. *Prevence rizikového chování* [online]. Praha: Univerzita Karlova, 2015a [cit. 1.8.2019]. Dostupné z: http://www.pppkv.cz/dokumenty/01_Prevence%20rizikov%C3%A9ho%20chov%C3%A1n%C3%AD%20ve%20C5%A1kolstv%C3%AD.pdf.

MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., JANÍKOVÁ, B., ČERNÍKOVÁ, T., ROUS, Z., TION LEŠTINOVÁ, Z., KIŠŠOVÁ, L., NECHANSKÁ, B., VLACH, T., FIDESOVÁ, H., VOPRAVIL, J. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2017 [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2018 [cit. 24.7.2019]. ISBN 978-80-7440-219-7. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/32962/837/VZdrogy2017_web181207.pdf.

PAVELKA, František a Petr KLÍMEK. *Aplikovaná statistika*. Zlín: Vysoké učení technické v Brně, 2000. ISBN: 80-214-1545-2.

RADIMECKÝ, Josef. Česká drogová politika 1993-2003: Analýza vývoje – 1. část. In: *Klinika adiktologie* [online]. Praha: Univerzita Karlova, 2006, poslední úprava 2.3.2006 [cit. 25.7.2019]. Dostupné z: <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/90/210/Ceska-drogova-politika-1993-2003-analyza-vyvoje-1-cast>.

ROSS, A. Edward. *Social Control: A Survey of the Foundations of Order* [online]. London: MacMillan & Co, 1910 [cit. 2.8.2019]. Dostupné z: file:///Users/Veronika/Downloads/ttu_stc001_000008.pdf.

SPIILKA, Stanislas, Eric JANSEN a Stéphane LEGLEYE. *Detection of Problem Cannabis Use: The Cannabis Abuse Screening Test (CAST)* [online]. Saint Denis: OFDT, 2013. Dostupné z: <https://www.ofdt.fr/BDD/publications/docs/eisasst9.pdf>.

STRAKOVÁ, Jana. Dopad diferenciací vzdělávacích příležitostí v povinném vzdělávání na vývoj nerovností ve výsledcích žáků v ČR po roce 2000. *Pedagogika* [online]. Praha: Univerzita Karlova, 2010, vol. 60, no. 1 [cit. 5.7.2019]. Dostupné z: http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/files/2013/12/P_2010_1_04_Dopad_21_37.pdf.

SVENSSON, Robert. Gender Differences in Adolescent Drug Use: The Impact of Parental Monitoring and Peer Deviance. *Youth & Society* [online]. 2003, vo. 34, no. 3, s. 300-329 [cit. 8.7.2019]. Dostupné z:

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.505.4499&rep=rep1&type=pdf>.

ŠIRŮČKOVÁ, Michaela. Rizikové chování. In: MIOVSKÝ, Michal a kol. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování II.* [online]. Praha: Univerzita Karlova, 2015b [cit. 1.8.2019]. Dostupné z:

http://www.pppkv.cz/dokumenty/02_V%C3%BDkladov%C3%BD%20slovn%C3%ADk%20z%C3%A1kladn%C3%ADch%20pojmn%C5%AF%20%C5%A1kolsk%C3%A9%20prevence%20rizikov%C3%A9ho%20chov%C3%A1n%C3%AD.pdf.

VLÁDA ČR. *Pompidou Group - Rada Evropy* [online]. Vláda České republiky, 2013 [cit. 3.6.2019]. Dostupné z:

<https://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/koordinace/mezinarodni-spoluprace/pompidou-group---rada-evropy-5444/>.

WARNER, Jessica, Timothy R. WEBER a Ricardo ALBANES. „Girls Are Retarded When They're Stoned.“ Marijuana and the Construction of Gender Roles Among Adolescent Females. *Sex Roles* [online]. New York: Plenum Publishing Corporation, 1999, vol. 40, no. ½ [cit. 20.6.2019]. Dostupné z:

<https://link.springer.com/article/10.1023%2FA%3A1018874216109>.

WINDLE, Michael. A Longitudinal Study of Antisocial Behaviors in Early Adolescence as Predictors of Late Adolescent Substance Use: Gender and Ethnic Group Differences. *Journal of Abnormal Psychology* [online]. 1990, vol. 99, no. 1, s. 86-91 [cit. 8.7.2019].

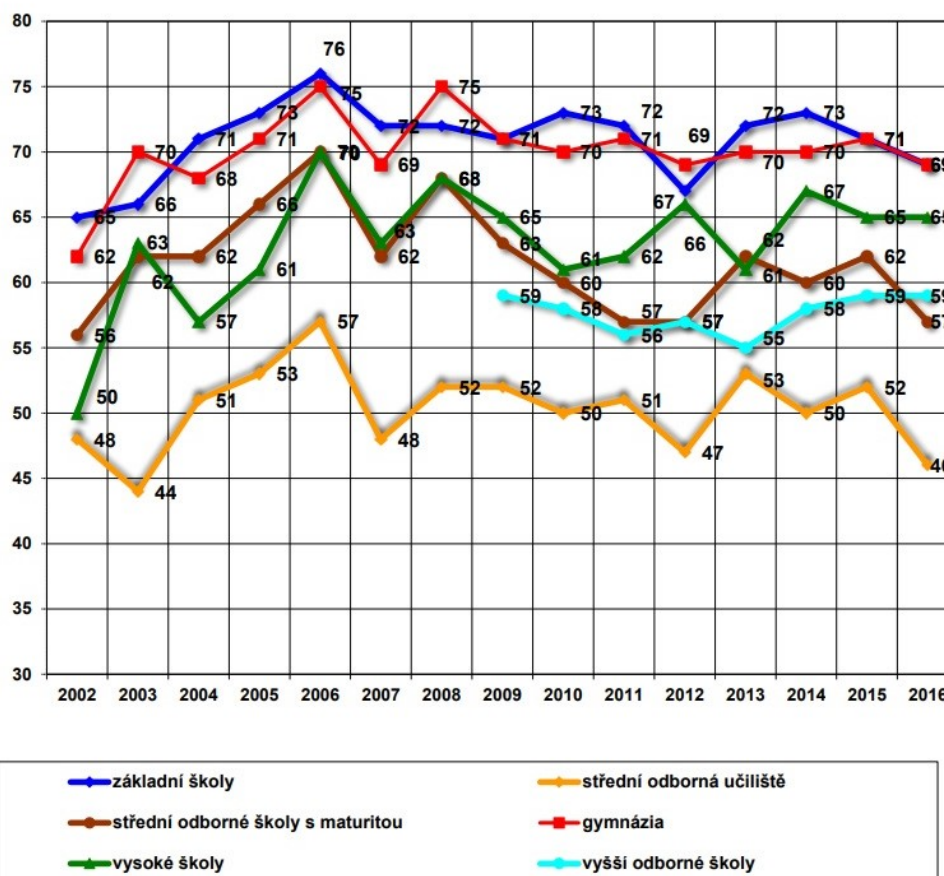
Dostupné z:

<https://pdfs.semanticscholar.org/7483/1e1ecb5ca9b23379a3befba6ab0af171fa49.pdf>.

WHO. *The ICD-10 Classification of Mental and Behavioural Disorders: Clinical Descriptions and Diagnostic Guidelines* [online]. Ženeva: World Health Organization, 1992 [cit. 3.7.2019]. Dostupné z: <https://icd.who.int/browse10/2016/en>.

Seznam příloh

Graf1

Tabulky hypotézy H1: Chlapci a děvčata mají odlišný postoj k užívání marihuany a hašiše

Tabulka 7.1.1.1

Group Statistics					
	Pohlaví	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Vnímané riziko	Chlapci	131	1,8397	,72129	,06302
	Dívky	144	2,0278	,67879	,05657

Tabulka 7.1.1.2

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means				95% Confidence Interval of the Difference		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Vnímané riziko	Equal variances assumed	4,602	,033	- 2,227	273	,027	-,18808	,08444	- ,35432	- ,02185
	Equal variances not assumed			- 2,221	266,562	,027	-,18808	,08468	- ,35482	- ,02135

Tabulka 7.1.2.1**Group Statistics**

	Pohlaví	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
CAST Skóre	Chlapci	53	3,0755	4,63203	,63626
	Dívky	49	2,9184	3,52276	,50325

Tabulka 7.1.2.2**Independent Samples Test**

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
CAS T Skóre	Equal variances assumed	,273	,602	,192	100	,848	,15710	,81985	-1,46946	1,78367
	Equal variances not assumed			,194	96,499	,847	,15710	,81123	-1,45306	1,76727

Tabulka 7.1.3.1**Group Statistics**

	Pohlaví	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Jak těžké je marihuanu/hašiš	Chlapci	117	2,7436	,60392	,05583
sehnat	Dívky	133	2,5940	,70751	,06135

Tabulka 7.1.3.2

		Independent Samples Test								
		Levene's Test for Equality of Variances			t-test for Equality of Means				95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Jak těžké je marihuanu/hašiš sehnat	Equal variances assumed	9,628	,002	1,785	248	,075	,14960	,08379	-,01543	,31464
	Equal variances not assumed			1,804	247,785	,073	,14960	,08295	-,01378	,31298

Tabulka 7.1.4.1

		Group Statistics				
		Pohlaví	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Konopné látky v životě - frekvence	Chlapci		133	2,70	2,074	,180
	Dívky		148	2,51	1,861	,153

Tabulka 7.1.4.2

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Konopné látky v životě - frekvence	Equal variances assumed	2,375	,124	,820	279	,413	,192	,235	-,270	,655
	Equal variances not assumed			,815	266,702	,416	,192	,236	-,272	,657

Tabulky hypotézy H2: Mezi studenty jednotlivých typů středních škol jsou rozdílné postoje k užívání marihuany a hašiše.

Tabulka 7.2.1.1

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Vnímané riziko	Based on Mean	1,295	2	272	,275
	Based on Median	1,276	2	272	,281
	Based on Median and with adjusted df	1,276	2	271,993	,281
	Based on trimmed mean	1,326	2	272	,267

Tabulka 7.2.1.2

ANOVA

Vnímané riziko

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	,763	2	,382	,768	,465
Within Groups	135,186	272	,497		
Total	135,949	274			

Tabulka 7.2.2.1

Test of Homogeneity of Variances

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Cast Skóre	Based on Mean	7,612	2	99	,001
	Based on Median	5,576	2	99	,005
	Based on Median and with adjusted df	5,576	2	78,843	,005
	Based on trimmed mean	6,615	2	99	,002

Tabulka 7.2.2.2

ANOVA

Cast Skóre

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	162,361	2	81,181	5,186	,007
Within Groups	1549,639	99	15,653		
Total	1712,000	101			

Tabulka 7.2.2.3

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Cast Skóre

Games-Howell

(I) DruhSkoly	(J) DruhSkoly	Mean Difference			95% Confidence Interval	
		(I-J)	Std. Error	Sig.	Lower Bound	Upper Bound
GYM	SŠ/MAT	-2,34889*	,59533	,001	-3,7763	-,9214
	SOU/bezMAT	-3,71242*	,92586	,001	-5,9663	-1,4585
SŠ/MAT	GYM	2,34889*	,59533	,001	,9214	3,7763
	SOU/bezMAT	-1,36353	1,01974	,381	-3,8193	1,0922
SOU/bezMAT	GYM	3,71242*	,92586	,001	1,4585	5,9663
	SŠ/MAT	1,36353	1,01974	,381	-1,0922	3,8193

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Tabulka 7.2.3.1

Test of Homogeneity of Variances

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Jak těžké je marihuanu/hašiš sehnat	Based on Mean	2,274	2	247	,105
	Based on Median	1,251	2	247	,288
	Based on Median and with adjusted df	1,251	2	241,453	,288
	Based on trimmed mean	2,464	2	247	,087

Tabulka 7.2.3.2

ANOVA

Jak těžké je marihuanu/hašiš sehnat

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	1,101	2	,550	1,251	,288
Within Groups	108,675	247	,440		
Total	109,776	249			

Tabulka 7.2.4.1

Test of Homogeneity of Variances

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Konopné látky v životě - frekvence	Based on Mean	4,039	2	278	,019
	Based on Median	2,110	2	278	,123
	Based on Median and with adjusted df	2,110	2	266,083	,123
	Based on trimmed mean	4,525	2	278	,012

Tabulka 7.2.4.2

ANOVA

Konopné látky v životě - frekvence

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	24,509	2	12,255	3,229	,041
Within Groups	1055,049	278	3,795		
Total	1079,559	280			

Tabulka 7.2.4.3

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Konopné látky v životě - frekvence

Games-Howell

(I) DruhSkoly	(J) DruhSkoly	Mean Difference			95% Confidence Interval	
		(I-J)	Std. Error	Sig.	Lower Bound	Upper Bound
GYM	SŠ/MAT	-,383	,275	,349	-1,04	,27
	SOU/bezMAT	-,805*	,303	,024	-1,52	-,09
SŠ/MAT	GYM	,383	,275	,349	-,27	1,04
	SOU/bezMAT	-,422	,277	,281	-1,08	,23
SOU/bezMAT	GYM	,805*	,303	,024	,09	1,52
	SŠ/MAT	,422	,277	,281	-,23	1,08

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Tabulky hypotézy H3: Na postoj adolescentů k užívání marihuany a hašišu mají vliv rodiče.

Tabulka 7.3.1.1

Test of Homogeneity of Variances

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Vnímané riziko	Based on Mean	,855	2	272	,426
	Based on Median	,978	2	272	,377
	Based on Median and with adjusted df	,978	2	271,997	,377
	Based on trimmed mean	,861	2	272	,424

Tabulka 7.3.1.2

ANOVA

Vnímané riziko

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	2,887	2	1,444	2,951	,054
Within Groups	133,062	272	,489		
Total	135,949	274			

Tabulka 7.3.2.1

Test of Homogeneity of Variances

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Cast Skóre	Based on Mean	1,886	2	99	,157
	Based on Median	1,444	2	99	,241
	Based on Median and with adjusted df	1,444	2	69,741	,243
	Based on trimmed mean	1,831	2	99	,166

Tabulka 7.3.2.2

ANOVA

Cast Skóre

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	151,805	2	75,902	4,816	,010
Within Groups	1560,195	99	15,760		
Total	1712,000	101			

Tabulka 7.3.2.3

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Cast Skóre

Bonferroni

(I) vztahsrodici	(J) vztahsrodici	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Spokojen/a	Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	-1,30673	1,18713	,821	-4,1978	1,5843
	Nespokojen/a	-4,20417*	1,39573	,010	-7,6032	-,8051
Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	Spokojen/a	1,30673	1,18713	,821	-1,5843	4,1978
	Nespokojen/a	-2,89744	1,72143	,286	-7,0897	1,2948
Nespokojen/a	Spokojen/a	4,20417*	1,39573	,010	,8051	7,6032
	Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	2,89744	1,72143	,286	-1,2948	7,0897

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Tabulka 7.3.3.1**Test of Homogeneity of Variances**

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Konopné látky v životě - frekvence	Based on Mean	1,911	2	278	,150
	Based on Median	1,013	2	278	,364
	Based on Median and with adjusted df	1,013	2	269,092	,364
	Based on trimmed mean	2,060	2	278	,129

Tabulka 7.3.3.2**ANOVA**

Konopné látky v životě - frekvence

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	31,912	2	15,956	4,234	,015
Within Groups	1047,647	278	3,769		
Total	1079,559	280			

Tabulka 7.3.3.3**Multiple Comparisons**

Dependent Variable: Konopné látky v životě - frekvence

Bonferroni

(I) vztahsrodici	(J) vztahsrodici	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Spokojen/a	Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	-,461	,371	,645	-1,35	,43
	Nespokojen/a	-1,454*	,534	,021	-2,74	-,17
Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	Spokojen/a	,461	,371	,645	-,43	1,35
	Nespokojen/a	-,993	,625	,340	-2,50	,51
Nespokojen/a	Spokojen/a	1,454*	,534	,021	,17	2,74
	Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	,993	,625	,340	-,51	2,50

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Tabulka 7.3.4.1

Group Statistics					
	Žije s matkou i otcem	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Vnímané riziko	ano	177	1,9774	,69866	,05251
	ne	98	1,8673	,71274	,07200

Tabulka 7.3.4.2

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Vnímané riziko	Equal variances assumed	1,384	,241	1,242	273	,215	,11005	,08860	- ,06438	,28449
	Equal variances not assumed			1,235	196,944	,218	,11005	,08911	- ,06569	,28580

Tabulka 7.3.5.1

Group Statistics					
	Žije s matkou i otcem	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Cast Skóre	ano	58	2,7759	3,38751	,44480
	ne	44	3,2955	4,94425	,74537

Tabulka 7.3.5.2

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Cast Skóre	Equal variances assumed	1,996	,161	- ,629	100	,531	-,51959	,82557	- 2,15750	1,11831
	Equal variances not assumed			- ,599	72,174	,551	-,51959	,86800	- 2,24985	1,21067

Tabulka 7.3.6.1

Group Statistics					
	Žije s matkou i otcem	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Konopné látky v životě - frekvence	ano	179	2,50	1,927	,144
	ne	101	2,78	2,028	,202

Tabulky hypotézy H4: Na postoj adolescentů ke kouření marihuany a hašiše má vliv charakter volnočasových aktivit.

Tabulka 7.4.1.1

Group Statistics					
	Má koníček	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Vnímané riziko	ano	242	1,9545	,70711	,04545
	ne	33	1,8182	,68258	,11882

Tabulka 7.4.1.2

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Vnímané riziko	Equal variances assumed	,081	,776	1,043	273	,298	,13636	,13069	- ,12093	,39365
	Equal variances not assumed			1,072	41,932	,290	,13636	,12722	- ,12039	,39311

Tabulka 7.4.2.1

		Ranks		
	Má koníček	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Cast Skóre	ne	17	65,32	1110,50
	ano	85	48,74	4142,50
	Total	102		

Tabulka 7.4.2.2

Test Statistics ^a	
	Cast Skóre
Mann-Whitney U	487,500
Wilcoxon W	4142,500
Z	-2,187
Asymp. Sig. (2-tailed)	,029

a. Grouping Variable: Má koníček

Tabulka 7.4.3.1

Group Statistics					
	Má koníček	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Konopné látky v životě - frekvence	ne	32	3,34	2,431	,430
	ano	249	2,50	1,880	,119

Tabulka 7.4.3.2

Independent Samples Test											
		Levene's Test for Equality of Variances				t-test for Equality of Means				95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper	
Konopné látky v životě - frekvence	Equal variances assumed	8,966	,003	2,300	279	,022	,842	,366	,121	1,562	
	Equal variances not assumed			1,887	35,920	,067	,842	,446	-,063	1,746	

Tabulka 7.5.1.1

Test of Homogeneity of Variances						
		Levene Statistic	df1	df2	Sig.	
Vnímané riziko	Based on Mean	,281	2	265	,755	
	Based on Median	,302	2	265	,740	
	Based on Median and with adjusted df	,302	2	264,990	,740	
	Based on trimmed mean	,290	2	265	,748	

Tabulka 7.5.1.2

ANOVA

Vnímané riziko

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	,389	2	,194	,396	,673
Within Groups	130,119	265	,491		
Total	130,507	267			

Tabulka 7.5.2.1

Test of Homogeneity of Variances

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Cast Skóre	Based on Mean	2,030	2	98	,137
	Based on Median	,686	2	98	,506
	Based on Median and with adjusted df	,686	2	72,053	,507
	Based on trimmed mean	1,291	2	98	,280

Tabulka 7.5.2.2

ANOVA

Cast Skóre

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	11,474	2	5,737	,336	,716
Within Groups	1675,278	98	17,095		
Total	1686,752	100			

Tabulka 7.5.3.1

Test of Homogeneity of Variances

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Konopné látky v životě - frekvence	Based on Mean	2,410	2	271	,092
	Based on Median	2,637	2	271	,073
	Based on Median and with adjusted df	2,637	2	267,638	,073
	Based on trimmed mean	2,682	2	271	,070

Tabulka 7.5.3.2**ANOVA**

Konopné látky v životě - frekvence

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	19,865	2	9,932	2,568	,079
Within Groups	1048,164	271	3,868		
Total	1068,029	273			

Tabulka 7.5.4.1**Group Statistics**

	Ulili se, nebo vynechali	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Vnímané riziko	Ne	197	1,9797	,69223	,04932
	Ano	78	1,8333	,72822	,08245

Tabulka 7.5.4.2**Independent Samples Test**

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Vnímané riziko	Equal variances assumed	3,126	,078	1,557	273	,121	,14636	,09399	-,03867	,33140
	Equal variances not assumed			1,523	135,156	,130	,14636	,09608	-,04365	,33637

Tabulka 7.5.5.1

Group Statistics					
	Učili se, nebo vynechali	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Cast Skóre	Ne	60	2,9167	4,27564	,55198
	Ano	42	3,1190	3,92740	,60601

Tabulka 7.5.5.2

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means				95% Confidence Interval of the Difference		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Cast Skóre	Equal variances assumed	,104	,748	- ,243	100	,808	-,20238	,83219	- 1,85343	1,44866
	Equal variances not assumed			- ,247	92,843	,806	-,20238	,81972	- 1,83021	1,42545

Tabulka 7.5.6.1

Group Statistics					
	Učili se, nebo vynechali	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Konopné látky v životě - frekvence	Ne	200	2,22	1,725	,122
	Ano	81	3,53	2,203	,245

Tabulka 7.5.6.2

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Konopné látky v životě - frekvence	Equal variances assumed	18,218	,000	- 5,309	279	,000	-1,311	,247	- 1,797	-,825
	Equal variances not assumed			- 4,793	121,669	,000	-1,311	,273	- 1,852	-,769

Tabulka 7.6.1

Výsledky testů - přehled		Vnímané riziko	CAST Skóre	Dostupnost	Prevalence
7.1. Pohlaví		Chlapci vnímají méně rizikově	Neprokázaný rozdíl	Chlapci lepší dostupnost	Neprokázaný rozdíl
7.2 Druhy škol		Neprokázaný rozdíl	Učni více rizikově	Neprokázaný rozdíl	Učni nižší
7.3 Rodiče	<i>Spokojenost se vztahem</i>	Neprokázaný rozdíl	Nespokojení více rizikově	X	Neprokázaný rozdíl
	<i>Žije s otcem i matkou</i>	Neprokázaný rozdíl	Neprokázaný rozdíl	X	Neprokázaný rozdíl
7.4 Volnočasové aktivity		Neprokázaný rozdíl	S více koničky méně rizikově	X	S více koničky nižší
7.5 Vztah ke škole	<i>Známky</i>	Neprokázaný rozdíl	Neprokázaný rozdíl	X	Neprokázaný rozdíl
	<i>Užívání se/ vymečání</i>	Neprokázaný rozdíl	Neprokázaný rozdíl	X	S více zameškáním vyšší